

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Kavramına Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi

Determination of Primary School Teachers' Views on the Concept of Distance Education

Hamit ARAYICI¹

Darica Faik Şahenk İlkokulu, Kocaeli, Türkiye

Fatih DEMİR²

Gazipaşa İlkokulu, Bolu, Türkiye

Suat YAPICI³

Darica Ressam Osman Hamdi Bey İlkokulu, Kocaeli, Türkiye

Murat ÖZBAKAN⁴

Darica Deniz Yıldızları Ortaokulu, Kocaeli, Türkiye

Öz

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Kocaeli ili Darica İlçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenleri çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırma verileri, 18 soruluk "Uzaktan Eğitim Ölçeği" kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, normal dağılıma uygun olan verilerin ikili karşılaştırmaları için T-Testi, çoklu karşılaştırmalar için ANOVA; ilişki testleri için korelasyon testi kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular medeni durum, ait olunan kuşak ve mesleki kıdem başlıkları altında yer verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutunda puan ortalamalarının erkek öğretmenler lehine yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin ölçek puan ortalamaları medeni durum değişkenine göre incelendiğinde bekar öğretmenler lehine farklılaştığı ve kişisel uygunluk, etkililik alt boyutunda bekar öğretmenler lehine anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Ait olunan kuşak değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı ve kişisel uygunluk, etkililik ve öğreticilik alt boyutlarında 1946-1964 Baby Boomer kuşağındaki öğretmenlerin diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Mesleki kıdem değişkenine göre kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkinlik alt boyutlarında 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının anlamlı olarak düşük olduğu; mesleki yatkinlik alt boyutunda ise 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Sınıf Öğretmenliği, Uzaktan Eğitim, Yüzyüze Eğitim

Abstract

The purpose of the study was to learn how classroom teachers felt about the idea of distance learning. The study used quantitative research techniques. The research group is educators who are employed in Kocaeli province's Darica District during the 2022–23 academic year. In the research, it was used the 18-item "Distance Education Scale" to collect data. Data analysis used descriptive statistics, the T-Test for pairwise comparisons of normally distributed data, and ANOVA for multiple comparisons. Relationship tests were conducted using the correlation test. The findings obtained in the research are given under the titles of marital status, generation and professional seniority. It was discovered that single teachers performed better on the sub-dimension of personal suitability and effectiveness, when the mean scores of the classroom instructors for remote learning were investigated according to the marital status. It was discovered that the teachers from the 1946–64 Baby Boomer generation differed significantly depending on their scores in the subdimensions of personal suitability, effectiveness, and teaching were lower than the average of the other generations. The mean score of teachers with a professional seniority of 21 years and above in the sub-dimensions was found to be lower than the teachers in other seniority groups. It was also shown that teachers, 6 to 10 years performed better on average than teachers, 16 to 20 years and more.

Keywords: Pandemic, Primary School Teachers, Distance Education, Face to Face Education

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

E-mail: fatihdemir_@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received 17.05.2023

Kabul Tarihi/Accepted 23.02.2024

Yayın Tarihi/ 20.09.2024

Publication Date

Cite this article

Arayıcı, H., Demir, F., Yapıcı, S., & Özbakan M. (2023). Determination of Primary School Teachers' Views on the Concept of Distance Education. *The Journal of Open Learning and Distance Education*, 2(1),1-13.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Giriş

İnsan, yaratılışının bir parçası olarak, hayatı süresince öğrenmeye ve değişmeye ihtiyaç hisseder. Bireyin temel gereksinimlerinden birinin de öğrenme olduğu varsayıldığında, eğitimde farklı yöntemler kullanılması ve eğitimin geliştirilmesi, eğitimde bireysel farklılıklar ile ihtiyaçlara önem verilmesi ve herkese sunulması ön plana çıkmaktadır. Yeniliğin ve değişimin her zaman gerekli olduğu ve hissedildiği bir ortamda öğretimin ve öğrenmenin gerçekleşmesi doğru değildir.

Eğitimin yaşam boyu olduğu düşüncesi günümüzde kabul gören en önemli görüşlerin başında gelmektedir. Bu düşünceden hareketle UNESCO tarafından 1972’de toplanmış olan eğitimin geliştirilmesine yönelik komisyonda eğitimin hayat boyu devam eden bir etkinlik olduğu kararlaştırılmıştır (Akbaş ve Özdemir, 2002). Ülkelerin tamamı yurttaşlarına temel eğitim hakkı tanınması konusunda, mesleki eğitimin temel eğitime dayalı olmasında, mesleğinde ilerlemek isteyen ya da yeni bir eğitim görmek isteyenlere ekonomik olarak, eğitimin bütün amaçlarının gerçekleşmesine imkân sağlamada ve yaşam boyu eğitim gibi eğitimle ilgili temel konularda aynı şeyleri düşünmektedirler (Kaya, 2002). Ancak örgün eğitim kurumlarında yaşam boyu eğitimi topyekûn yapılamayacağından bunu gerçekleştirebilme adına alternatif eğitim modellerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Dünya genelindeki tüm ülkeler, kendi eğitim politikalarına bağlı olarak eğitim sistemlerinde iletişim teknolojilerini etkili olarak kullanmaya çalışmakta ve bunu sağlıklı yapabilmek için teknolojik gelişmeleri takip etmektedirler (Çelen, Çevik ve Seferoğlu, 2013). Eğitim alanında yaşanmaya başlanan bu durum, yüz yüze eğitim uygulamalarına alternatif yeni uygulamaların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu noktada bağımsız öğrenmeye ve teknolojik araçlardan yararlanmaya dayalı, ihtiyaç duyan ve isteyen herkese hayat boyu eğitim sunan ve fırsat eşitsizliğini ortadan kaldıran bir disiplin olarak “uzaktan eğitim” ortaya çıkmaktadır (Yaylacı, 2000).

Uzaktan eğitim ülkemizde daha çok lisans eğitiminde kullanılmaktayken b2019 yılının sonunda başlayan pandemi döneminde eğitimin her kademesinde uygulanmaya başlamıştır. Bu dönemde salgının yayılmaması için yüz yüze eğitime ara verilmiş, dersler online olarak işlenmeye başlamıştır. Dolayısıyla ana sınıftan üniversiteye kadar tüm öğrenci ve öğretmenler uzaktan eğitim ile tanışmıştır.

Yüz yüze yapılan eğitim öğretimin pandemi nedeniyle uzaktan eğitimle yürütülmesi başta öğretmen ve öğrenciler olmak üzere eğitimde yer alan birçok kişi ve kurumu derinden etkilemiştir. Salgın sürecinden yoğun olarak etkilenen eğitim kademelerin başında ilkokullar gelmektedir. Okuma yazma başta olmak üzere temel akademik becerilerin öğrenildiğinde en önemli kademesini oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim kavramına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Eğitim

Sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürme amacıyla olan insanoğlu bu amaç için daima bir arayış içerisine girmiştir. Bu arayışları neticesinde faydalı gördüğü şeyleri yaşamında uygulamaya çalışmıştır. Bu yeni bilgilerin yaygınlaştırılması ve toplumda uygulanabilmesi için bireyler ve devletler tarafından eğitimler verilmeye başlamıştır. Bu noktada eğitimin öncelikli hedefinin bilgi yüklemekten ziyade insan yetiştirmek olduğundan eğitimin mevcut teknolojiye erişebilir ve buna uyum sağlayabilir bir nitelikte olması gerekmektedir. En genel tanımıyla eğitim bireyin yaşantısında istedik yönde davranış değişikliği yapma sürecidir (Altunçekiç, 2021).

Eğitimin iç içe olduğu kavram ise öğrenmedir. Demirel’e (2004) göre öğrenme, “Yaşantı ürünü ve az çok kalıcı izli davranış değişikliği”dir. Öğrenme bireyin bilmediklerini bilmesi, yapamadıkları artık yapmaya başlamasıdır. Bu anlamda öğrenme de merak duygusunun bir sonucu olarak eğitimle paralel olarak yaşam boyunca devam etmekte ve medeniyetin gelişimine katkı sunmaktadır. Öğrenme insanoğlu için bir hak olmakla birlikte, insan olma yükümlülüğünü de bir gereğidir (Güven, 2004).

Eğitim ve öğretim birbirine yakın, birbirine dönüştürülebilecek, iç içe geçmiş, biri diğerini kapsayan, birbirini tamamlayan kavramlardır. Ancak tanımlamaların da bazı nüans farklılıkları vardır. Bilmediği bir şeyi bellemek, bilgi dağarcığına katmak, bilinen bir şeyi kafasına yerleştirmek, yeni bir hüner ve bilgi kazanmak “öğrenmek”; bir konunun uzmanlığı için bir meslek için gerekli olan bilgileri edinme becerileri kazandırma “öğrenim”; belirli bir hedef ve amaç için ders verme, gerekli zihin ve beden maharetlerini kazandırma ve gerekli bilgileri aktarma işi “öğretim”dir (Alakuş, 2009).

Biçimsel Eğitim Türleri

Örgün Eğitim

Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve yükseköğretimi içeren eğitim türü örgün eğitimdir. Örgün eğitim, aynı düzeydeki ve belirli bir yaş grubundaki bireylere, okul çatısı altında, düzenli olarak ve amaca göre hazırlanmış programlarla verilen eğitimdir (Şahin, 2021).

Bu görevi yerine getirirken eğitim kurumlarının yeni teknolojiler hakkında bireyleri bilgilendirmesi ve öğretme-öğrenme sürecinde onlardan faydalanması kaçınılmaz bir durumdur. Bu özellikleriyle eğitim kurumları teknolojideki gelişmeleri takip

etmek, bunları gerekli yerlerde kullanmak ve bunları kullanmayı öğrenmek zorundadır (Akkoyunlu, 2003).

Yaygın Eğitim

Örgün eğitimle birlikte ya da örgün eğitimin dışında yer alan kişilere yetenek, ilgi, istek ve beklentileri çerçevesinde yaş, eğitim ve cinsiyet farkı gözetmeden kültürel, toplumsal ve ekonomik gelişmeler sağlayacak şekilde, çeşitli düzey ve sürelerde yaşam boyunca yapılan eğitim-öğretim, rehberlik faaliyetleri, üretim etkinlikleri ile uygulamalarının tamamı yaygın eğitim olarak tanımlanmaktadır. (MEB Hayat Boyu Öğrenme Kuramları Yönetmeliği, 2018).

Üniversitelerin Sürekli Eğitim Merkezleri, yaygın eğitim faaliyetleri yapan kurumlardır. Üniversiteler bu kurumları kendi bünyelerinde ortaya çıkan yeni bilgi ve teknolojileri, sanayi kuruluşlarına ve geniş anlamda topluma sürekli biçimde yayabilmek için kurmuşlardır (Aktaş, 2007). Bu kurumların bir kısmı yaygın eğitim sürecine uzaktan eğitimi yöntem olarak kullanarak destek olmaktadır. Bu kapsamda bu kurumlar, uzaktan eğitim yöntemini kullanarak ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim programları ile çeşitli sertifika programları yürütebilmektedir.

Uzaktan Eğitim

Öğretmen ve öğrencilerin mekân ve zaman bakımından birbirlerinden ayrı oldukları ortamlar üzerinden gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri uzaktan eğitim olarak tanımlanmaktadır (İşman, 2011). Uzaktan eğitim kişiye eğitim açısından kaçırmış olduğu fırsatları tekrardan elde etme imkânı sağlamaktadır. Uzaktan eğitimin aynı zamanda eğitimin niteliğini artırma ve eğitim maliyetini düşürme amacı da bulunmaktadır. Bu bağlamda uzaktan eğitim, doğal veya fiziksel şartları nedeniyle eğitim faaliyetlerine katılamayan ve maddi durumu yüz yüze eğitime imkan vermeyen bireyler için, kullanılan uzaktan eğitim araçları aracılığıyla engellerin ortadan kaldırılmasına çalışmakta, eğitimin daha çok kişiye ulaşmasını sağlamakta ve böylelikle eğitimde fırsat eşitliği sunmaktadır.

Tarihsel sürecine bakıldığında uzaktan eğitimin genel olarak çeşitli sebeplerden üniversite eğitimi tamamlayamayan yetişkin bireyler tarafından kullanıldığı görülmektedir. Yetişkinler genel olarak fiziksel durumları, zaman darlığı ve mesleki pozisyonları nedeniyle uzaktan eğitimi tercih ederken, aileden gördüğü baskı nedeniyle okula gidemeyen kadınlar da bu eğitim yöntemini tercih etmektedirler (Ateş ve Altun, 2008).

Uzaktan Eğitimin Avantajları

Bilgi iletişim teknolojilerindeki gelişmelerden sonra uzaktan eğitim uygulamalarının hızlı bir şekilde yaygınlaştığı görülmektedir. Sahip olduğu avantajlar, bu sistemin bu derece hızlı yayılmasının ana nedenidir. Uzaktan eğitime yönelik çalışmalarda bu sistemin öğrenci merkezli olması, planlı ve sistemli olması, mekân ve zaman esnekliği sunması, dezavantajlı gruplar için fırsat eşitliği sunması, verimlilik ve düşük eğitim maliyeti gibi esasları öne çıkarmaktadır (Kaya, 2002; Odabaş, 2003; Dinçer, 2006; İşman, 2011; Yurdakul, 2015).

Uzaktan Eğitim Materyalleri

Uzaktan eğitim modelinde kullanılan ders materyalleri hem maliyetlerin daha aşağıya çekilebilmesine hem de bu eğitim modelinin daha geniş kitlelere ulaşabilmesine yardımcı olmaktadır. Zaman içerisinde teknoloji alanında yaşanan gelişmeler uzaktan eğitimde kullanılan ders materyallerinin niteliğinin ve kalitesinin artmasını sağlamıştır. Kaliteli ve nitelikli eğitim materyalleri de uzaktan eğitimin yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır (Kozan, Colak ve Demirhan, 2021).

Uzaktan eğitimde temel olarak kullanılan materyaller arasında yazılı-basılı materyaller, işitsel materyaller, görsel-işitsel materyaller ve multimedya-interaktif materyaller bulunmaktadır (Uşun, 2006). Uzaktan eğitimde yaygın olarak kullanılan ders materyalleri, türlerine göre Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Uzaktan Eğitimde Yaygın Olarak Kullanılan Ders Materyalleri

Yazılı-Basılı Materyaller	İşitsel Materyaller	Görsel-İşitsel Materyaller	Multimedya ve İnteraktif Materyaller
Ders Kitapları	Podcastler	Konu Anlatım Videoları	Bilgisayar Destekli Eğitim Yazılımları
Resimler	Radyo Yayınları	Senkron Uzaktan Eğitim Dersleri	Oyunlar
Grafikler	Sesli Kitaplar	Televizyon Yayınları	Etkileşimli Multimedya Öğeleri
Şemalar	Ünite Özeti seslendirmeleri	Canlı Yayınlar	Çevrimiçi Deneme Sınavları
Gazete ve Dergiler		Canlı Yayın Kayıtları	Ders Forumları
Broşürler		Seminer Kayıtları	Mobil Uygulamalar
E-Kitap			
Yaprak Testler			
Ders Sunumları			

(Altun, 2020)

Uzaktan Eğitimde Öğretmenin Rollerini

Geleneksel eğitim sisteminde öğretmene temin görevi olarak bilgi aktarıcılığı görevi yüklenmektedir. Buna karşın uzaktan eğitimde öğretmenin bu görevi değişerek bilgi aktarımından öte bilgiye ulaşmaya çalışan öğrenci için rehberlik etmeye evrilmiştir. Günümüzde internet ve iletişim teknolojileri bilgi araçlarının ve bilgi kaynaklarının en etkin öğelerinin başında gelmektedir. Bu nedenle uzaktan eğitimde genel anlamda rehberlik görevi icra etmek için konumlandırılmış olan öğretmenin teknolojiye hâkim olması ve onu etkin bir şekilde kullanabilmesi gerekmektedir.

Uzaktan Eğitimde Öğrencinin Rollerini

Geleneksel eğitim anlayışı, öğretmen merkezli, öğretmenin bilgiyi aktaran rolünde bulunduğu bir yaklaşım sergilerken öğrencinin akıl ve yeteneğini göz ardı etmektedir. Uzaktan eğitimle birlikte bu algı, öğrenci merkezli anlayışa dönüşmüştür. Uzaktan eğitimde öğretmen sadece bilgiye erişimde liderlik konumuna gerilemiştir. Uzaktan eğitimde öğrenciler öğretmen dışındaki iletişim teknolojilerini kullanarak bilgiye doğrudan ulaşabilirler. Bu nedenle uzaktan eğitimde öğrenci için iletişim araçlarını ve interneti kullanabilme becerisine sahip olmak oldukça önemlidir (Şentürk, 2008).

Uzaktan Eğitimde Öğrenme Ortamları

Uzaktan eğitim günümüzdeki uygulama biçimine gelene kadar tarihsel süreçte birçok aşamadan geçmiştir. İlk olarak posta yoluyla başlayan uzaktan eğitim uygulamalarında; teknolojideki gelişmelere paralel olarak uzaktan eğitimde kullanılan eğitim materyalleri de gelişmiş ve yazılı materyaller dışında basılı materyaller de kullanılmaya başlamıştır. Basılı materyaller arasında kitap ve ders kitapları, grafikler, şemalar, broşürler, resimler, dergiler, gazeteler yer almaktadır (Uşun, 2006).

Bilgi teknolojisinin verimli ve başarılı bir şekilde kullanılması, uzaktan eğitim kurumlarının yönetim açısından başarısının temelini oluşturmaktadır. Uzaktan eğitimin modern uygulamaları incelendiğinde, telekomünikasyon ve bilgisayar teknolojisindeki yeni gelişmeler ön plana çıkmaktadır. Örneğin, bilgisayarlı multimedya telekonferanslarla desteklenen eğitimler, modern teknoloji ile oluşturulan uzaktan eğitim materyalleri ile daha zengin bir yapıya dönüşmüştür (Çukadar ve Çelik, 2003).

Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

İnternet teknolojilerinin uzaktan eğitim sistemlerinde çeşitlenmesi ve yaygınlaşması ile birlikte ölçme ve değerlendirme konusu da çevrimiçi ölçme ve değerlendirme olarak tanımlanmaktadır. Uzaktan eğitim, geleneksel eğitim ve öğrenme modellerinden farklı yaklaşımlar içerdiğinden, ölçme ve değerlendirme faaliyetleri de farklıdır. Uzaktan eğitimde sürekli değerlendirme yapılması "geri dönüt", "öğrenciden öğrenciye farklılık gösteren öğrenme durumunun kontrolü" ve "değerlendirme süreçlerinin sonucunda elde edilecek öğrenme kalitesi" gibi üç boyut bakımından önem arz etmektedir. Uzaktan eğitimde bu boyutların aksamaması ve eğitim kalitesi açısından sürekli ölçme ve değerlendirme çalışmalarının yapılması gerekmektedir (Balta ve Türel, 2013).

Ölçme ve değerlendirme yöntemleri genel olarak, geleneksel yöntemler ve alternatif yöntemler olarak iki başlıkta toplanmaktadır. Geleneksel yöntemler sözlü, yazılı ve çoktan seçmeli testlerle yapılan sınavlar şeklinde olmakla birlikte uzaktan eğitimde bunlara ek olarak alternatif değerlendirme yöntemleri de kullanılabilir.

Sözlü sınavlarda, çevrimiçi öğrenme sırasında video konferans ve benzeri teknolojiler aracılığıyla öğretmenler ve öğrenciler bir araya getirilmektedir. Öte yandan, öğrencilere yöneltilen soruların cevaplarının internet ortamında belirli yazılımlar aracılığıyla alınmasıyla yazılı sınavlar yapılabilir. Ancak yazılı sınavlar çevrimiçi öğrenmede etkili bir ölçme ve değerlendirme yöntemi olarak görülmemektedir. Öte yandan çoktan seçmeli testler, öğrencilerin belirli seçenekleri seçmesine veya evet-hayır gibi kısa cevaplar vermesine ve not verirken ve puanlama yaparken bunları dikkate almasına dayanır. Bu yöntem genellikle gelişmiş ülkelerde kullanılmaktadır. Alternatif yöntemler arasında ise portfolyo değerlendirme, akran değerlendirme, açık kitap, otantik değerlendirme, performans değerlendirme, değerlendirme listeleri (rubrik) yer almaktadır (Balta ve Türel, 2013).

Uzaktan Eğitim İle Örgün Eğitimin Karşılaştırması

Aynı mekânda ve zamanda yapılan formal eğitimlerde istenilenlerin tam olarak karşılanamaması uzaktan eğitimi ortaya çıkarmıştır. İhtiyaçlardaki çeşitlilik yeni arayışların ortaya çıkmasına neden olmuş ve uzaktan eğitim uygulamaları örgün sınıf ortamlarına bir alternatif olarak kullanılmaya başlamıştır.

Uzaktan eğitimin başladığı ilk dönemlere bakıldığında eğitimde eşitsizlikler, adaletsizlikler, eğitime yüksek talep ve eğitim-öğretim araçlarında yetersizlikler görülmektedir. Bu olumsuz durumları giderme adına geleneksel eğitim yapısının dışına çıkılarak daha çok insan ulaşmak ve daha ucuz eğitim sunmak amaçlanmış ve bu isteğin bir sonucu olarak uzaktan eğitim başlamıştır (Kör, 2013).

Klasik sınıf ortamından çıkılarak öğretmen ve öğrencinin farklı mekanlarda bulunması uzaktan eğitim ile örgün eğitim arasındaki en büyük farklılıktır. Uzaktan eğitim araştırmacılara tarafından öğrenen ve öğrenenin farklı zaman ve mekanlarda bulunması olarak tanımlanmaktadır. Öğreten ve öğrenen açısından tek farklılık zaman ve mekan farklılığı değildir. Uygulama

açısından da bazı farklılıklar bulunmaktadır. Örgün eğitime kıyasla uzaktan eğitimin başlangıcında öğrenenler yalnız konumdadır. Ancak iletişim araçları ve teknolojideki gelişmeler sonrasında bu durumda farklılıklar oluşmuş ve aynı anda çok sayıda kişi birlikte eğitim alabilmeye başlamıştır (İşman, 2011).

Araştırma ruhu bu tür iletişim imkânları güçlü olarak tasarlanmış uzaktan eğitim ortamlarında gelişim göstermektedir. Geleneksel eğitimde bu ruhun yakalanması çok zor olmaktadır. Öğretim tasarımı bütün bu hususlar çerçevesinde iyi bir şekilde ve amacına uygun yapıldığında, uzaktan eğitim örgün eğitime göre öğretmen-öğrenci açısından daha fazla zaman ve emek istemektedir. Bu sebeple uzaktan eğitim çok daha zahmetli bir alandır (Violante ve Vezzetti'den 2014'ten akt. Altun, 2020).

Özellikle Covid-19 pandemisiyle birlikte eğitimin vazgeçilmez bir unsuru haline gelen uzaktan eğitimin, eğitim sistemi üzerindeki etkilerinin araştırılması ve eğitimin tekrar şekillendirilmesi açısından çok önemlidir. Uzaktan eğitimin alt yaş düzeylerindeki etkisi, kalıcılığı ve sınırlılıkları eğitim ve öğretim açısından geleceği şekillendirme ve planlama açısından daha da önemlidir. Bu amaçla sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini saptamak, yorumlamak ve öneriler ortaya koymak için araştırma gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini çeşitli bağımsız değişkenlere göre farklılaşmış farklılaşmadığını test etmek üzere hazırlanan ilişki tarama modelinde bir çalışmadır. İlişki tarama modeli, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır. İlişki tarama modellerinde, ilişki çözümü; korelasyon türü ilişki ve karşılaştırma yolu ile yapılabilmektedir. Karşılaştırma türü ilişki tarama modelinde, en az iki değişken bulunur ve bunlardan birine (bağımsız değişkene) göre gruplar oluşturularak, öteki değişkene (bağımlı değişkene) göre aralarında bir değişim olup olmadığı incelenir (Karasar, 2005).

Örneklem

Araştırmanın evrenini Kocaeli ili Darıca İlçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcılardan onam alınmıştır. Araştırmada örneklem seçimi, kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Tablo 2.

Nicel Boyutu Katılımcılarına İlişkin Demografik Veriler

Değişken	Tanıtıcı Özellikler	n	%
Cinsiyet	Erkek	97	41
	Kadın	139	59
Medeni Durum	Bekar	142	60
	Evli	94	40
Öğrenim Durumu	Lisans	135	57
	Lisansüstü	101	43
Ait Olunan Kuşak	1946-1964 Baby Boomer	11	5
	1965-1979 X Kuşağı	75	32
	1980-1995 Y Kuşağı	104	44
	1996-2020: Z Kuşağı	46	19
Mesleki Hizmet Süresi	0-5 Yıl	35	15
	6-10 Yıl	49	21
	11-15 Yıl	67	28
	16-20 Yıl	60	25
	21 Yıl ve Üzeri	25	11
Okuldaki Görev Süresi	0-1 Yıl	39	17
	2- 4 Yıl	66	28
	5- 7 Yıl	69	29
	8- 10 Yıl	42	18
	11- 15 Yıl	20	8

Tablo 2'deki verilere göre; katılımcıların %69,5'u kadın, %62,3'ü evli ve %44,8'i 20-30 yaş aralığındadır. Katılımcıların

%25,6'sı 6-10 yıl mesleki kıdeme sahipken %48,1'i ortaokulda çalışmakta ve %84'ü lisans mezunudur. Lisans mezunu katılımcı oranı %84,5, lisansüstü katılımcı oranı ise %15,5'tir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın evrenini oluşturan Kocaeli ili Darıca İlçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenlerinden istekli olanlara Yıldırım vd. (2014) tarafından uzaktan eğitim yöntemi ile öğrenim görmekte olan bireylerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla geliştirilen Uzaktan Eğitim Ölçeği(UEÖ), dağıtılmıştır. Ölçek 5 likert tipinde, 18 madde ve 4 faktörden oluşmaktadır. Araştırmanın nicel boyutunda, katılımcıların demografik verilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgiler Formu" kullanılmıştır.

Veri Analizi

Toplanan ölçekler araştırmacı tarafından incelenmiş, gerekli kontroller yapıldıktan sonra veriler araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmış ve sosyal bilimler için istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde, tanımlayıcı istatistikler (min.-maks. Puan, yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma), normal dağılıma uygun olan verilerin ikili karşılaştırmaları için T-Testi, çoklu karşılaştırmalar için ANOVA; ilişki testleri için korelasyon testi yapılmıştır. Normal dağılım göstermeyen veriler için non-parametrik testler (Kruskall-Wallis, Mann Whitney U) yapılmıştır. Verilen normalliğini kontrol etmek amacıyla basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanarak bulunmuştur. Ölçeğin güvenirlik katsayılarına ilişkin veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Ölçek Güvenirlik Katsayıları

Değişken	Geliştiriciler Tarafından	Araştırmacı Tarafından
Uzaktan Eğitim Toplam	,86	,90
Kişisel Uygunluk	,86	,91
Etkililik	,81	,93
Öğreticilik	,80	,95
Yatkınlık	,79	,95

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 5.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Ölçek Puanları Ortalamaları ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki T-Testi

Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	t	p
	Erkek	139	3,82	0,62	-1,65	.10
Kişisel Uygunluk	Kadın	97	3,99	0,93		
	Erkek	139	4,29	0,66	-2,94	.00
Etkililik	Kadın	97	3,84	1,11		
	Erkek	139	4,18	0,81	-2,72	.00
Öğreticilik	Kadın	97	3,72	1,20		
	Erkek	139	3,62	1,24	0,62	.53
Yatkınlık	Kadın	97	2,68	1,48		
	Erkek	139	2,58	1,48	0,55	.58

Tablo 5.'teki verilere göre, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Ancak kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, erkek öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=4,29$) kadın öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=3,99$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Etkililik alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, erkek öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=4,18$) kadın öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=3,84$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo 6.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Ölçek Puanları Ortalamaları ile Medeni Durum Değişkeni Arasındaki T-Testi

Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	t	p
Uzaktan Eğitim Toplam	Bekar	142	3,86	0,64	2,53	.01
	Evli	94	3,62	0,80		
Kişisel Uygunluk	Bekar	142	4,25	0,67	2,09	.03
	Evli	94	4,03	0,94		
Etkililik	Bekar	142	4,21	0,74	3,55	.00
	Evli	94	3,77	1,17		
Öğreticilik	Bekar	142	3,68	1,18	0,35	.72
	Evli	94	3,63	1,29		
Yatkınlık	Bekar	142	2,69	1,49	0,92	.35
	Evli	94	2,51	1,46		

Tablo 6.'daki verilere göre, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı; bekar öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=3,86$) evli öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=3,62$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, bekar öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=4,25$) evli öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=4,03$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Etkililik alt boyutu puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, bekar öğretmenlerin puan ortalamasının ($x=4,21$) bekar öğretmenlerin puan ortalamasından ($x=3,77$) anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının eğitim durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Bağımsız Örneklem t-Testi sonucunda, lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucu bulunmuştur.

Tablo 7.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Ölçek Puan Ortalamalarının Ait Olunan Kuşak Değişkenine Göre ANOVA

Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	KT	F	p	Fark	
Uzaktan Eğitim Toplam	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	2,55	0,67	G. Arası	3	13,75	.00	a<b
	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	3,92	0,52	G. İçi	232			a<c
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	3,77	0,71	Toplam	235			a<d
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	3,77	0,76					
Kişisel Uygunluk	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	2,76	0,87	G. Arası	3	14,09	.00	a<b
	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	4,25	0,59	G. İçi	232			a<c
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	4,21	0,79	Toplam	235			a<d
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	4,27	0,81					
Etkililik	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	2,53	0,98	G. Arası	3	12,65	.00	a<b

	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	4,25	0,75	G. İçi	232			a<c
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	3,98	1,01	Toplam	235			a<d
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	4,20	0,78					
Öğreticilik	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	2,70	1,25	G. Arası	3			
	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	3,93	1,01	G. İçi	232	5,10	.00	a<b
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	3,73	1,21	Toplam	235			
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	3,30	1,40					
Yatkınlık	a. 1946-1964 Baby Boomer	11	1,94	0,65	G. Arası	3			
	b. 1965-1979 X Kuşağı	75	2,72	1,49	G. İçi	232	0,91	.435	
	c. 1980-1995 Y Kuşağı	104	2,60	1,52	Toplam	235			
	d. 1996-2020 Z Kuşağı	46	2,65	1,50					

Tablo 7.'deki verilere göre, sınıf öğretmenlerinin ait olduğu kuşağa göre uzaktan eğitime yönelik ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur ($F= 13.75$; $p<.05$). Aynı şekilde kişisel uygunluk ($F= 14.09$; $p<.05$), etkililik ($F= 12.65$; $p<.05$) ve öğreticilik ($F= 5.10$; $p<.05$) alt boyutu puan ortalamalarının ait olunan kuşağa göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Ancak yatkınlık alt boyutu puan ortalamalarının ait olunan kuşağa göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Oluşan bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post-Hoc testi yapılmıştır. Post-Hoc testi yapılmadan önce varyansların homojenliği kontrol edilmiş ve varyansların homojen dağılmadığı sonucu bulunmuştur (Levene's $p<.05$). Yapılan Games-Howell testi sonucunda, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde, kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutlarında, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Öğreticilik alt boyutunda, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması X kuşağındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo 8.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Ölçek Puan Ortalamalarının Mesleki Kıdem Değişkenine Göre ANOVA Testi

Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gruplar	n	Ort. (x)	SS	KT	F	p	Fark	
Uzaktan Eğitim Toplam	a. 0-5 Yıl	35	3,81	0,74					
	b. 6-10 Yıl	49	3,91	0,66	G. Arası	4		a>e	
	c. 11-15 Yıl	67	3,93	0,64	G. İçi	231	7,39	.00	b>e
	d. 16-20 Yıl	60	3,70	0,63	Toplam	235			c>e
	e. 21 yıl ve üzeri	25	3,11	0,82					d>e
Kişisel Uygunluk	a. 0-5 Yıl	35	4,26	0,81					
	b. 6-10 Yıl	49	4,15	0,69	G. Arası	4		a>e	
	c. 11-15 Yıl	67	4,40	0,63	G. İçi	231	4,94	.00	b>e
	d. 16-20 Yıl	60	4,10	0,84	Toplam	235			c>e
	e. 21 yıl ve üzeri	25	3,61	1,01					
Etkililik	a. 0-5 Yıl	35	4,10	0,79	G. Arası	4		a>e	
	b. 6-10 Yıl	49	4,21	0,72	G. İçi	231	3,57	.00	b>e
	c. 11-15 Yıl	67	4,12	0,98	Toplam	235			c>e

	d. 16-20 Yıl	60	4,04	0,89					
	e. 21 yıl ve üzeri	25	3,39	1,36					
Öğreticilik	a. 0-5 Yıl	35	3,61	1,23					
	b. 6-10 Yıl	49	3,61	1,18	G. Arası	4			a>e
	c. 11-15 Yıl	67	3,92	1,14	G. İçi	231	5,38	.00	b>e
	d. 16-20 Yıl	60	3,85	1,12	Toplam	235			c>e
	e. 21 yıl ve üzeri	25	2,70	1,33					d>e
Yatkinlık	a. 0-5 Yıl	35	2,69	1,54					
	b. 6-10 Yıl	49	3,31	1,34	G. Arası	4			b>d
	c. 11-15 Yıl	67	2,67	1,63	G. İçi	231	5,38	.00	b>e
	d. 16-20 Yıl	60	2,13	1,29	Toplam	235			
	e. 21 yıl ve üzeri	25	2,20	1,11					

Tablo 8.'deki verilere göre, sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur ($F= 7,39$; $p<.05$). Aynı şekilde kişisel uygunluk ($F= 4,94$; $p<.05$), etkililik ($F= 3,57$; $p<.05$), öğreticilik ($F= 5,38$; $p<.05$) ve yatkinlık ($F= 5,38$; $p<.05$) alt boyutu puan ortalamalarının ait mesleki kıdeme göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Oluşan bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Post-Hoc testi yapılmıştır. Post-Hoc testi yapılmadan önce varyansların homojenliği kontrol edilmiş ve varyansların homojen dağıldığı sonucu bulunmuştur (Levene's $p>.05$). Yapılan Tukey testi sonucunda, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; etkililik ve öğreticilik alt boyutlarında, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; kişisel uygunluk alt boyutunda, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması 1-5 yıl, 6-10 ve 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; yatkinlık alt boyutunda, 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Aynı zamanda katılımcıların uzaktan eğitime yönelik görüşleri; cinsiyetlerine, eğitim durumlarına, medeni durumlarına, kuşaklara, mesleki kıdemlerine, görev süreçlerine göre karşılaştırılmıştır. Buna göre;

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Ancak kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, erkek öğretmenlerin puan ortalamasının kadın öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Etkililik alt boyutu puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, erkek öğretmenlerin puan ortalamasının kadın öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Ulucan (2022) çalışmasında öğretmen adaylarının teknoloji ve uzaktan eğitime yönelik görüşlerini incelemiştir. Bu araştırma sonucunda erkek öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda erkek öğretmenlerin kişisel uygunluk, etkililik, yatkinlık puanlarının kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Kurnaz ve arkadaşlarının (2020) öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda kadınların ve erkeklerin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Öztaş ve Kılıç (2017) tarafından öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda erkeklerin uzaktan eğitime yönelik uygulamalara daha olumlu yaklaştığı belirlenmiştir. Ağır ve arkadaşları (2007) tarafından uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi çalışması sonucunda; katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir. Birol (2022) tarafından liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelendiği çalışma sonucunda katılımcıların uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir. Güler ve arkadaşları (2022) tarafından öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda; erkeklerin kişisel uygunluk, öğreticilik alt boyut puanlarının

kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Braten ve Stromso (2006) tarafından öğretmenlerin internet tabanlı uzaktan eğitime yönelik görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda erkeklerin internet tabanlı uygulamalara kadınlara oranla daha fazla katılım gösterdiği belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı; bekar öğretmenlerin puan ortalamasının evli öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Kişisel uygunluk alt boyutu puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, bekar öğretmenlerin puan ortalamasının evli öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Etkililik alt boyutu puan ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı, bekar öğretmenlerin puan ortalamasının bekar öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Aşkan (2022) yapmış olduğu çalışmada ilkökul öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda bekar olan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarının evli olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının eğitim durum değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda; lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucu bulunmuştur. Ağır ve arkadaşları (2007) tarafından uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi çalışması sonucunda; katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumlarının eğitim durumlarına göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir. Toptaş (2022) çalışmasında pandemi sürecinde uzaktan eğitime katılım gösteren öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda lisansüstü mezunlarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının lisans mezunlarına oranla daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin ait olduğu kuşağa göre uzaktan eğitime yönelik ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde kişisel uygunluk, etkililik ve öğreticilik alt boyutu puan ortalamalarının ait olunan kuşağa göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Ancak yatkinlik alt boyutu puan ortalamalarının ait olunan kuşağa göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Karşılaştırma sonucunda 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde, kişisel uygunluk ve etkililik alt boyutlarında, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması diğer kuşaklardaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Öğreticilik alt boyutunda, 1946-1964 Baby Boomer kuşağına ait öğretmenlerin puan ortalaması X kuşağındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Güler ve arkadaşları (2022) tarafından öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda; kişisel uygunluk, etkililik, yatkinlik alt boyutu puanlarının katılımcıların yaşlarına göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda; 27 yaş ve üzeri katılımcıların kişisel uygunluk, etkililik, yatkinlik alt boyutu puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine göre uzaktan eğitime yönelik ölçek puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucu bulunmuştur. Aynı şekilde kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkinlik alt boyutu puan ortalamalarının ait mesleki kıdeme göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Karşılaştırma sonucunda 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; etkililik ve öğreticilik alt boyutlarında, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; kişisel uygunluk alt boyutunda, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalaması 1-5 yıl, 6-10 ve 11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak düşük olduğu; yatkinlik alt boyutunda, 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasının 16-20 yıl ve 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin puan ortalamasından anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Kurnaz ve arkadaşlarının (2020) öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda; öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin mesleki kıdeme göre anlamlı farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ağır ve arkadaşları (2007) tarafından uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi çalışması sonucunda; katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumlarının kıdemlerine göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda kıdem yılı 0-5 yıl aralığının olanların diğer öğretmenlere oranla uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum içinde olduğu belirlenmiştir. Özen ve Baran (2019) tarafından öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda; mesleki kıdemi az olanların çok olanlara oranla uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum içinde olduğu belirlenmiştir. Güler ve arkadaşları (2022) tarafından öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiği çalışma sonucunda katılımcıların etkililik ve kişisel uygunluk alt boyut puanlarının 7 yıl ve üzeri çalışanlarda daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak 7 yıl ve üzeri kıdeme sahip olanların diğerlerine oranla uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum içinde olduğu belirlenmiştir.

- Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik ölçek puan ortalamalarının öğretmenlerin aynı okuldaki görev süresine

göre karşılaştırılması sonucunda; sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim ölçeği puanlarının öğretmenlerin aynı okuldaki görev süresine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur. Aşkan (2022) yapmış olduğu çalışmada ilkököl öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların görev süreleri arttıkça, uzaktan eğitime yönelik tutumlarının da arttığı belirlenmiştir. Kocayigit ve Uşun (2020) çalışmasında öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının onların görev sürelerine göre anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir.

Günümüzde gelişmekte olan teknoloji insanların hayatlarını değiştirmekte kalmamış ve onların zihinsel, bireysel gelişimlerinin temeli olan eğitim kavramını da önemli seviyede etkilemiştir. Teknolojinin gelişmesi sonucunda eğitim kavramı farklı boyuta taşınmıştır. Sonuç olarak günümüzde teknoloji eğitiminin değişmez parçası durumuna gelmiştir (Özbay, 2015). Günümüzde uygulanmakta olan uzaktan eğitim uygulamaları birçok soruna çözüm olmuştur. Bununla birlikte eğitim alanında önemli sınırlılıklar ortaya çıkmıştır. Bu sınırlılıklardan en önemlileri; kişilerin sosyalleşmesinin engellenmesi, uygulama gerektiren derslerin uzaktan yetersiz şekilde verilmesi, teknoloji kullanımına uzak olan öğrencilerin zorluklarla karşılaşması şeklindedir (Ağır vd., 2007).

Uzaktan eğitim; kişilerin gelişimine katkı sağlaması ve teknolojinin bir parçası olması sebebi ile eğitim sisteminde kaçınılmaz bir öneme sahip olmaktadır. Hem öğretmenler hem de öğrenciler bu sistem içinde belirli görevlere sahip olmaktadır. Bu sebeple özellikle öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının incelenmesinin, uzaktan eğitime yönelik olumlu bir tutum geliştirmede etkili olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın uzaktan eğitime yönelik olumlu bir tutum geliştirme kapsamında literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- Konu üzerine yapılacak çalışmalarda farklı demografik değişkenlerin, örneklem grubunun ele alınması uzaktan eğitime yönelik farklı görüşler ortaya koyma açısından etkili olacaktır.
- Araştırmada elde edilen bulgulara göre lisansüstü mezunları uzaktan eğitime yönelik daha olumlu bir tutum içerisindedir. Bu nedenle lisans eğitimi seviyesinde uzaktan eğitime yönelik bilgilendirici seminerlerin verilmesi önerilmektedir.
- Bu araştırma nicel bir araştırma olarak yapılmıştır. Konu üzerine nitel çalışmalar yapılarak; öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları daha detaylı bir şekilde incelenebilir.

Etik Komite Onayı: Etik kurul onayı Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (Tarih: 26/10/2022, Protokol NO. 2022/396) alınmıştır.

Bilgilendirilmiş Onam: Çalışmadaki katılımcılardan onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Tüm yazarların her bir bölümde eşit katkısı olmuştur.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ethics Committee for Human Research in Social Sciences, Date: 26/10/2022, No: E-2022/396

Informed Consent: Consent was obtained from participants in this study

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: All authors contributed equally to each chapter.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(1), 92-97.
- Ağır, F., Gür, H. Ve Okçu, A. (2007). Uzaktan eğitime karşı tutum ölçeği geliştirilmesine yönelik geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *E-Journal of New World Science Academy*, 3(2), 128-139.
- Akbaş O. ve Özdemir S.M. (2002). Avrupa Birliği'nde yaşam boyu öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156, 112-126.
- Akkoyunlu, B. (2003). Bilgisayar ve çocuklarımız. *Türkiye Bilişim Dergisi*, 85(Mart), 48-60.
- Aktaş, T. (2007). *Yaygın eğitim kurum ve kuruluşlarının bilgisayar eğitimi programlarının değerlendirilmesi (İzmit örneği)* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alakuş, A.O. (20 Aralık 2009). *Öğretme - öğrenme sürecinde uzaktan öğretim ve Türkiye'deki yansımaları* http://www.e-sosder.com/dergi/8AOALKSogrtmognrm_6.doc adresinden erişildi.

- Alkan, C. (2011). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altıparmak, M., Kurt, İ.D. ve Kapıdere, M. (2011, Şubat). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XIII Akademik Bilişim Konferansı*, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Altun, E. (2020). *Eğitmenlerin uzaktan eğitime yönelik pedagojik yeterliliklerinin uzaktan eğitim ders videoları aracılığıyla incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Altunçekiç, A. (2021). Uzaktan eğitim: Öğrenci, öğretmen, teknoloji, kurum ve pedagoji. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 417-443.
- Arat, T. ve Bakan, Ö. (2014). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Arslan, A., & Saruhan, U. (2022). Değer odaklı aile eğitimine yönelik özel eğitimde görev yapan öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 165-176.
- Aşkan, T. (2022). Pandemi sürecinde ilkököl öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin tutum ve motivasyonlarının incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ateş, A. ve Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 125-145.
- Atik, A.D. (2020). Fen Bilimleri öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı: Bir metafor analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 148-170.
- Balaban, E. (2012). *Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi*, İstanbul: Işık Üniversitesi.
- Balta, Y. ve Türel, Y.K. (2013). Çevrimiçi uzaktan eğitimde kullanılan farklı ölçme değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin bir inceleme. *Turkish Studies*, 8(3), 37-45.
- Biol, A. (2022). Liselerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale.
- Bozkurt, A. (2013). Açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik etkileşimli e-kitap değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Braten, I., ve Stromso, H. I. (2006). Epistemological beliefs, interest, and gender as predictors of Internet-based learning activities. *Computers in Human Behaviour*. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2004.03.026>
- Çelen, F.K., Çelik, A. ve Seferoğlu, S.S. (2013). Analysis of teachers’ approaches to distance education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 388-392.
- Çoban, S. (2013). *Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi*. İstanbul: XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı.
- Çukadar, S. ve Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42.
- Demir, F. ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim*, 49(1), 273-292.
- Demirel, Ö. (2004). *Öğretimde planlama ve değerlendirme öğretme sanatı*. (7. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dinçer, S. (2006, Şubat). Uzaktan eğitime ve bilgisayar destekli eğitime genel bir bakış. *VIII. Akademik Bilişim Konferansı*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Dündar, M.S. (2016). *Akran değerlendirmesinin uzaktan eğitimde kullanımı ve akademik başarıya etkileri* (Yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Gökmen, Ö, Duman, İ. ve Horzum, M. (2016). Uzaktan eğitimde kuramlar, değişimler ve yeni yönelimler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 29-51.
- Güler, H., Demirtaş, E. ve Edi, A. (2022). Covid-19 sürecinde öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(1), 348-373.
- Güven, S. (2004). *Program geliştirme öğretimde planlama uygulama değerlendirme*. Mehmet Gürol (Ed.), Elazığ: Üniversite Kitabevi.
- Horzum, B. (2003). *Öğretim elemanlarının internet destekli eğitime yönelik düşünceleri (Sakarya üniversitesi örneği)* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ilgaz, H. ve Aşkar, P. (2009). Çevrimiçi uzaktan eğitim ortamında topluluk hissi ölçeği geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(1), 27-35.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kırık, A.M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye’deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.

- Kocayığıt, A., Uşun, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları (Burdur ili örneği)', *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 285–299.
- Kozan, E. H., Colak, M. ve Demirhan, B. S. (2021). COVID-19 pandemisinde uzaktan eğitim: hemşirelik eğitimine yansımaları. *Journal of Education and Research in Nursing*, 18(S1), 60-65.
- Kör, H. (2013). *Uzaktan eğitim ve örgün eğitimin çok yönlü - çapraz karşılaştırılması: Kırıkkale üniversitesi ve Hitit üniversitesi örneği*, (Yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, *Milli eğitim*; Cilt: 49, Özel Sayı/2020 Sayı: 1, (293-322)
- MEB (2006). *Yaygın Eğitim Kuramları Yönetmeliği*, Ankara: MEB Yayınları.
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi bölümleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Özbay, Ö. (2015). Dünya’da ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi* 4, 377-394. http://www.inesjournal.com/Makaleler/2097601777_26-id-174-.pdf
- Özen, E , Baran, H. (2019). Uzaktan eğitimde yönelimler: 2016-2018 yılları arasında Proquest veri tabanında yayınlanan tezlerin içerik analizi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 5 (3), 28-40.
- Özmen, B. (2012). *Sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısı ve görüşlerine etkisi* (Yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Öztaş, S., Kılıç, B. (2017). Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi (Kırklareli örneği), *Turkish History Education Journal*, S 6(2), ss. 268-293.
- Sarıtaş, M. (2009). *Uzaktan eğitim*. M. Sarıtaş (Ed.). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (ss.137-163). Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Sönmez, M., Yıldırım, K. ve Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip koronavirüs (SARS-CoV2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 855-875.
- Şahin, M. (2021). Dünyada Ve Türkiye'de Yükseköğretimde Uzaktan Eğitimin Tarihi Ve Gelişim Süreci. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 91-113.
- Şentürk, Ü. (2008). Enformasyon toplumunda eğitimin yeri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 487-497.
- Toptaş, H. (2022). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim veren öğretmenlerin öz yeterlilik algıları ile uzaktan eğitim tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ulucan, Ö. (2022). Öğretmen adaylarının bilgi, medya ve teknoloji becerileri ile uzaktan eğitime yönelik görüşleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. (1.baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yavuz, C. ve Şık, A. (2022). Kavram öğretim yöntemlerinde oyun ve oyuncağın yeri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(1), 31-61.
- Yaylacı, H.S. (2000). *İnternet’te eğitim* (Yüksek lisans tezi). Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Yıldırım vd. (2014). Uzaktan eğitim çalışmalarının uzaktan eğitime yönelik gerçekleştirilmesi: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 365-370.
- Yolcu, H.H. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)*, 6(4), 237-250.
- Yurdakul, B. (2015). Uzaktan eğitim. Demirel Ö. (Ed.), *Eğitimde Yeni Yönelimler* (ss. 271-286. ss.). Ankara: Pegem Akademi.